

УДК 336

JEL Classification G30

DOI [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2024-1\(103\)-54-65](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2024-1(103)-54-65)**Oleksandr Petruk¹***Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, Ukraine***Oksana Novak²***Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, Ukraine***Viktoriia Khvist³***Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, Ukraine*

Strengthening the Role of Depreciation Policy in Forming the Financial Basis of the State's Investment Security and Capital Investments

Abstract. *In martial law conditions, the problem of making capital investments becomes even more tangible for business entities, given the limitation of their financial capabilities, which, accordingly, affects the investment security of the state. The situation is aggravated due to the lack of sufficient interaction between the state's investment security provision and depreciation policy. The article's purpose is to form conceptual directions for the development of depreciation policy as a tool for financial support of the state's investment security. The study results indicate that the current state of affairs with the allocation of depreciation deductions to finance current assets contradicts the laws of the circulation of individual capital and does not allow the restoration of fixed assets at the required level. This situation is caused by the improper reflection of the content of depreciation in Ukrainian legislation at various levels, which reduces its perception as a means of reducing tax liabilities. The economic content of depreciation as a source of capital investments should not change depending on the way to ensure the targeted use of these funds because depreciation deductions are costs from the point of view of the economic (accounting) concept and a source for investment – from the point of view of the financial concept. However, to ensure all functions (reproductive, financial, regulatory), the state must delegate to business entities the maximum rights to determine depreciation norms and methods. Accelerated depreciation should not be an exception, as it loses meaning in interpreting depreciation in the context of classical approaches to circling individual entrepreneurial capital. The proposed theoretical approaches, subject to the application of appropriate mechanisms, will increase the resource base of capital investments, including the expanded reproduction of fixed assets, ultimately improving the state's investment security.*

Keywords: *depreciation policy, depreciation methods, capital investments, state investment security, capital circulation.*

Suggested Citation

Petruk, O., Novak, O., Khvist, V. (2024). Strengthening the Role of Depreciation Policy in Forming the Financial Basis of the State's Investment Security and Capital Investments. *Oblik i finansy*, 1(103), 54-65. [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2024-1\(103\)-54-65](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2024-1(103)-54-65)

---

¹ **Oleksandr Petruk**, Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, Ukraine.

ORCID 0000-0002-5351-5679

E-mail: petruk6@gmail.com (*Corresponding author*)

² **Oksana Novak**, Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, Ukraine.

ORCID 0000-0002-5671-0306

³ **Viktoriia Khvist**, Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, Ukraine.

ORCID 0000-0003-0491-4136

Посилення ролі амортизаційної політики у формуванні фінансового базису капітальних інвестицій та інвестиційної безпеки держави

Анотація. В умовах воєнного стану ще більше відчутною для суб'єктів господарювання стає проблема здійснення капітальних інвестицій, з огляду на обмеження їх фінансових можливостей, що, відповідно, впливає на інвестиційну безпеку держави. Ситуація загострюється внаслідок відсутності достатньої взаємодії між забезпеченням інвестиційної безпеки держави та амортизаційною політикою. Метою статті є формування концептуальних напрямів розвитку амортизаційної політики як інструменту фінансового забезпечення інвестиційної безпеки держави. Результати дослідження свідчать, що існуючий стан справ із спрямуванням амортизаційних відрахувань на фінансування оборотних активів суперечить закономірностям кругообігу індивідуального капіталу та не дозволяє відновити основні засоби на необхідному рівні. Ця ситуація спричинена неналежним відображенням змісту амортизації в українському законодавстві різних рівнів, що зводиться її сприйняття до засобу зменшення податкових зобов'язань. Економічний зміст амортизації як джерела капітальних вкладень не має змінюватися залежно від способу забезпечення цільового використання цих коштів тому що амортизаційні відрахування є затратами з погляду економічної (бухгалтерської) концепції та джерелом для інвестування – з погляду фінансової концепції. Однак, для забезпечення всіх функцій (відтворювальної, фінансової, регулюючої) держава повинна делегувати суб'єктам господарювання максимальні права щодо визначення норм і методів амортизації. Не повинна бути виключенням і прискорена амортизація, яка втрачає свій сенс у випадку трактування амортизації у контексті класичних підходів щодо кругообігу індивідуального підприємницького капіталу. Запропоновані теоретичні підходи, за умов застосування відповідних механізмів, збільшать ресурсну базу капітальних інвестицій, у тому числі на розширене відтворення основних засобів, що у підсумку покращить стан інвестиційної безпеки держави.

Ключові слова: амортизаційна політика, методи амортизації, капітальні інвестиції, інвестиційна безпека держави, кругообіг капіталу.

Постановка проблеми. В попередніх публікаціях нами було розкрито авторське бачення складових забезпечення інвестиційної безпеки держави [19] і деталізовано елементи відповідної системи. Також було доведено, що на сьогодні не існує достатньої взаємодії між двома системами, якими є (по відношенню до вищого ієрархічного рівня) підсистема забезпечення інвестиційної безпеки держави та амортизаційна підсистема [40]. Таким чином, відсутня завершеність на етапі, де ці підсистеми мали б перетинатися та гарантувати «здатність економіки залучати та найбільш ефективно розподіляти й використовувати фінансові ресурси, які формуються в процесі інвестування з метою забезпечення стабільного розвитку та структурної перебудови економіки» [39].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В.І. Кириленко визначає інвестиційну безпеку через процес забезпечення стану інвестиційної сфери як системи економічних відносин з приводу руху інвестицій, за якого економіка здатна досягти і підтримувати рівень інвестиційних ресурсів для забезпечення сталого розвитку, зростання конкурентоспроможності національної економіки і добробуту населення [17].

О.І. Барановський прямо не виділяє здатність економіки залучати та ефективно використовувати фінансові ресурси, які формуються під час інвестування. Однак, дослідник визначив перелік національних інтересів у забезпеченні інвестиційної безпеки, серед яких формування сприятливого інвестиційного клімату, уникнення виключної залежності від іноземного капіталу через великі обсяги зовнішнього боргу і залучення додаткових міжнародних позик та інші [9].

Вивчивши фактори впливу на інвестиційну діяльність, фактори інвестиційної безпеки і запропонувавши модель інвестиційної безпеки, С.І. Ткаленко одним з ключових факторів називає інвестиційний клімат [36, с. 62,67, 216]. В подальшому вчена трактує поняття інвестиційного клімату через складові, першою з яких є розвинутий фінансовий ринок, який і призначений гарантувати здатність економіки залучати та ефективно використовувати фінансові ресурси, уникаючи за таких умов залежності від іноземного капіталу.

Інвестиційне забезпечення економічної безпеки слід визначати як економічну діяльність, спрямовану на формування і рух інвестиційних ресурсів відповідно до критеріїв безпечного функціонування і розвитку

національної економіки. Як вважає Н.В. Дацій, таке визначення дає можливість підкреслити специфіку інвестиційної діяльності як єдності цілей інвестування та засобів їх досягнення або матеріальної основи реальних і фінансових інвестицій, а також підпорядкувати таку діяльність завданням забезпечення економічної безпеки [14, с. 3-4].

Таким чином, відомі українські вчені-безпекознавці О.І. Барановський, Н.В. Дацій, В.І. Кириленко, С.І. Ткаленко, А.Є. Федоренко прямо чи опосередковано виділяють наявність фінансових ресурсів для капітальних інвестицій як ключовий чинник досягнення інвестиційної безпеки держави. Ланка, яка сьогодні не працює, або ж є відсутньою взагалі, – це дієвий механізм трансформації фінансових ресурсів у капітальні інвестиції [30].

Метою статті є формування концептуальних напрямів розвитку амортизаційної політики у фінансовому забезпеченні інвестиційної безпеки держави.

Методика дослідження. Для досягнення поставленої мети авторами використано такі методи і прийоми теорії пізнання як аналіз і синтез, порівняння, статистичний аналіз, історичний та системний підходи.

Виклад основного матеріалу. Основною метою розробки амортизаційної політики є забезпечення власними фінансовими ресурсами відтворення або заміни основних засобів за рахунок постійних відрахувань з виручки до цільового фонду коштів [30, 41]. Однак, сьогодні амортизація трактується як певного роду «податкова пільга», що стала альтернативним джерелом підтримання на необхідному рівні оборотного капіталу підприємства. Відбулося зміщення акцентів у функціях амортизації. Вона продовжує брати участь у відновленні капіталу через забезпечення його безперервного кругообігу, але не в частині відтворення основного капіталу, як це мало бути. Тобто через домінування бухгалтерської й податкової концепції амортизації над іншими, повною мірою не реалізуються можливості амортизаційної політики в т.ч. у нарощенні капітальних інвестицій та посиленні інвестиційної безпеки держави.

На наш погляд, викривлення підходів відбулося через зосередження уваги на «технічній стороні» використання капіталу, а не джерел його походження. Так, К. Маркс визначає частину капіталу, яка представлена засобами, як постійний капітал, який не змінює своєї вартості у процесі створення продукції (товару). Класик доводить, що перенесення на вартість нової продукції відбувається як для оборотних активів, так і основних засобів з тією лише різницею, що вартість основних засобів увійде в новостворену продукцію лише частково, у міру зношення (через амортизацію), але й ця частка використаного в процесі виробництва капіталу не змінить своєї вартості [45, с. 160]. З викладеного випливає, що завдання амортизації полягає у відновленні «незмінної» частини капіталу. Це дає

підстави стверджувати, що амортизацію насамперед потрібно узгоджувати з фактичним фізичним зносом за термінами та сумами. Проте, ставлення до основних засобів, як до функціональної форми капіталу, вимагало б повернення використаної частини капіталу як такого (як об'єкта власності). Тобто це має бути особиста справа власника факторів виробництва, як швидко переносити вартість ресурсів на затрати. З іншого боку, цей процес в ринкових умовах господарювання буде саморегульованим через ціновий чинник, який не дозволить переносити всю чи значну частину вартості основних засобів на виготовлену за їх допомогою продукцію через непомірне зростання ціни, що зробить такий продукт не конкурентоспроможним.

Перенесення ж акцентів на походження підприємницького капіталу буде означати усунення певної дихотомії, коли за наведених вище підходів протиставляються два види однієї і тієї ж категорії – індивідуального капіталу, що є нерозривним цілим. Таким чином, підходи, які поширюються до однієї частини повинні поширюватися і на іншу, як до основного, так і оборотного капіталу. Проблема абсолютно не існувала б, якби не було різночитання між економічною теорією і функціональними економічними науками, про що ми писали раніше [29].

Класична економічна теорія з цього приводу стверджує: «Так, для процесу виробництва підприємцю необхідно залучити певні ресурси. Ці ресурси, а саме засоби виробництва й робоча сила, знаходяться на ринку, мають товарну форму, а відтак, і певну вартість. Власник капіталу на свої гроші купує ці фактори в пропорції, необхідній для здійснення виробництва і щодо цього несе витрати. Ці витрати капіталу, які зроблені для придбання засобів виробництва (постійний капітал) і для придбання робочої сили (змінний капітал) і є витратами капіталу» [45, с.178]. Якщо використані у виробничому процесі основні засоби – це витрати як і будь-яка сировина, матеріали, напівфабрикати інші складові оборотних коштів, то не можна у такому випадку говорити про вчинки з боку держави у частині оподаткування. Інакше ідеться про повторне оподаткування або експропріацію частини майна власника. А ситуація саме така, що дає підстави стверджувати окремим дослідникам і поводити себе у даній сфері державі, начебто амортизаційні відрахування є різновидом податкової пільги, а прискорена амортизація взагалі є однією з «форм непрямого субсидування розвитку економіки з бюджету держави» [15, с. 151].

Змінити стан справ повинна трансформація ставлення до амортизації в контексті економічної та фінансової концепції (рис. 1). За такого підходу амортизація – це не пільга з оподаткування, а повернення в оборот авансованого капіталу, що може відбуватися доволі тривалий час. Тому всі пропозиції з удосконалення амортизаційної системи задля посилення її основної функції мають базуватися на цій ідеї.

Рис. 1. Рівні концепцій амортизації

Джерело: розроблено авторами.

На думку В.Д. Попової та Н.М. Кизима, амортизація є інструментом, що у випадку дієвого застосування дозволяє спрямувати фінансові потоки так, щоб амортизаційні відрахування скеровувалися на інвестиції в основний капітал, на основі запровадження новітніх технологій та сучасних зразків виробничого обладнання. Також дослідники вважають, що амортизація – це частина доходів, зарезервованих для інвестиційних цілей з метою відновлення активу у майбутньому. Саме тому вона є інвестиційним ресурсом [32].

Потрібно погодитися з А.М. Стельмашуком, що регулююча функція амортизації на мікрорівні проявляється через прискорення чи уповільнення темпів формування грошових потоків підприємства, які в подальшому можуть бути спрямовані на відтворення основних засобів. Дослідник пов'язує її з державною політикою оподаткування підприємств, оскільки остання впливає на формування суми податку на прибуток та опосередковано – податку на додану вартість [35, с. 69].

На думку Л.М. Пилипенко, на макрорівні регулююча функція амортизації забезпечує ефективне поєднання інколи суперечливих завдань у зв'язку з тим, що амортизація на рівні суб'єктів господарювання та держави виконує різні функції [31, с. 84]. Щоправда, на державному рівні доречніше розглядати амортизаційну політику, бо амортизація як процес забезпечений відповідним механізмом реалізується на мікрорівні.

Однак, як вже зазначалося, в Україні відсутній механізм, який гарантує трансформацію акумульованих фінансових ресурсів у вигляді амортизаційних відрахувань у капітальні інвестиції. Не без причин, в США облікова та податкова системи

зорієнтовані на забезпечення цільового використання амортизаційних ресурсів. Тобто вони (ці системи) є підпорядковані базовій консолідованій меті – відновленню основного капіталу підприємств. У цій країні введення нових основних засобів у середньому на 70 % фінансується за рахунок амортизаційних відрахувань, а решта за рахунок коштів інвесторів та запозичень [7].

На основі аналізу проведених досліджень [8, 11, 18, 21, 24, 25, 28, 38, 43, 44], а також власного підходу до розмежування рівнів амортизаційної політики, дійшли висновку щодо елементів амортизаційної системи на макро- та мікрорівнях. Саме вони повинні бути об'єктом вивчення на предмет запозичення та імплементації іноземного досвіду розбудови амортизаційної системи з країн, де ця система успішно функціонує (табл. 1).

Виділені елементи підсистем на мікро- та макрорівнях дозволяють досягнути дві групи найважливіших цілей: тактичні, що є результатом постійної реалізації відповідних заходів і методик, та стратегічні, що передбачають вирішення завдань функціонування і розвитку системи у цілому з наступним контролем та формування коригуючих рішень.

Закордонний досвід реалізації амортизаційної політики на мікро- та макрорівнях досліджено в значній кількості наукових праць [1–6, 10, 20, 25, 26, 34, 36, 37, 44]. Загальний висновок з розглянутих робіт полягає в тому, що розвиненим країнам переважно властивий регулюючий економічний, а не податковий підхід до формування амортизаційної політики та системи у цілому. Це, з одного боку, підтверджує нашу позицію, однак, з іншого – потребує певних деталізацій.

Таблиця 1. Перелік елементів амортизаційної політики залежно від її рівнів

Елементи амортизаційної політики	
Мікрорівень	Макрорівень
1) визнання об'єктів основних засобів активами; 2) визначення первісної вартості основних засобів; 3) порядок оцінки і переоцінки основних засобів; 4) визначення термінів корисного використання кожного об'єкта основних засобів та інших необоротних активів; 5) вибір способів нарахування амортизації з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигід від його використання; 6) перегляд методу нарахування амортизації та терміну експлуатації; 7) визначати ліквідаційну вартість основних засобів; 8) забезпечення цільового використання амортизаційних відрахувань; 9) вибір найбільш ефективних форм відтворення основних засобів; 10) удосконалення структури засобів праці.	1) обґрунтованість фундаментальних засади амортизаційної політики України; 2) умови визнання об'єктів необоротними активами для нарахування амортизації; 3) надання суб'єктам господарювання самостійності у визначенні нормативних термінів корисної експлуатації їх основних засобів; 4) використання єдиних методів оцінки основних засобів та інших необоротних активів; 5) порядок відшкодування зносу; 6) диференціація підходів та переліку методів нарахування амортизації, порядку визначення та норми амортизації; 7) можливість і порядок проведення переоцінки основних засобів; 8) порядок зарахування витрат на ремонт і поліпшення засобів праці; 9) визначення порядку використання амортизаційних відрахувань; 10) надання податкових пільг при здійсненні капітальних інвестицій; 11) запровадження способів оцінки ефективності здійснюваною державою амортизаційної політики та її вплив на інвестиційні процеси.

Джерело: складено авторами на основі аналізу проведених досліджень [8, 11, 18, 21, 24, 25, 28, 38, 43, 44].

Обґрунтованою є позиція О.М. Панченко, згідно з якою всі заходи, що використовуються для стимулювання процесів розширеного відтворення, об'єднуються у три основні групи: 1) гнучка амортизаційна політика; 2) забезпечення цільового використання амортизаційних ресурсів; 3) визначення ролі амортизації серед податкових стимулів. На його думку, такий комплекс заходів призначений для гарантування ефективного використання внутрішніх фінансових ресурсів для забезпечення інвестиційного процесу та безпеки відповідно [26].

Основна ідея гнучкої амортизаційної політики полягає в існуванні альтернатив за всіма її складовими на рівні суб'єктів господарювання: визначення об'єктів амортизації, класифікаційних груп основних засобів, вартості основних засобів, що амортизуються, встановлення критеріїв визначення очікуваного терміну корисного використання та самого очікуваного терміну корисного використання, перелік дозволених методів нарахування амортизації, визначення випадків припинення нарахування амортизації. Найбільша свобода дій суб'єктів господарювання проявляється у виборі методів

нарахування амортизації під час формування облікової політики (табл. 2).

З таблиці 2 видно, що лінійний метод нарахування амортизації є домінуючим у міжнародній практиці. У зв'язку з тим, що цей метод не гарантує в майбутньому відновлення основних засобів на інноваційній основі, наприклад, через знецінення коштів від інфляції, використовують нелінійні методи амортизації. Прискорена амортизація є одним з них та використовується для основних засобів, які активно зношуються через постійну участь у виробничих процесах. Це насамперед машини, обладнання та устаткування.

Нелінійні способи амортизації зменшують базу оподаткування, тому належать до інструментів фінансової політики держави. Вважається, що в такий спосіб держава надає пільгу у вигляді податкового кредиту, який буде відшкодовано у майбутньому, з відповідним відображенням суми відстроченого податку на прибуток у фінансовій звітності.

Звернемо увагу на концептуальні відмінності у визнанні основних засобів і застосуванні норм амортизації на національному рівні різних країн, хоча всі вони не суперечать МСФЗ.

Таблиця 2. Методи і норми нарахування амортизації в окремих країнах

Країна	Метод нарахування	Основні параметри нарахування
Австрія	Прямолінійний метод	Будівлі (нерухоме майно): 2–2,5%, машини: 12,5 %, торгові марки: 15 років
Бельгія	Прямолінійний метод Подвійне зменшення залишкової вартості: норма амортизаційних відрахувань не може бути вищою 40 % вартості придбання активу	Комерційна нерухомість: 3 %, Промислова нерухомість: 5 %, Механізми та обладнання: 20–33 %, Рухоме майно: 20 % Нематеріальні активи: не менше 5 років
Данія	Прямолінійний метод та зменшення залишкової вартості, ставка не перевищує вартість придбання більше, ніж на 25 % Прискорена – 15 % від бази, ведеться окремий облік	Нерухомість: до 4 % Кораблі: 20 % Наземний транспорт (в т. ч. літаки, поїзди): 17 % Лінії телекомунікацій, передачі електроенергії: до 7 % Нематеріальні активи: ЛМ, до 11 %
Китай	Прямолінійний метод, подвійне зменшення залишкової вартості, метод суми цифр року, прискорена амортизація	Нематеріальні активи: не менше 10 років
Німеччина	Прямолінійний метод та зменшення залишкової вартості	Будівлі: від 25 до 50 років, Нематеріальні активи – не менше 15 років
Португалія	Прямолінійний метод Метод, за коефіцієнтами: до 5 років: 1,5 5–6 років: 2 Понад 6 років: 2,5	Офісні будівля: 2 % Промислові будівлі: 5 % Електронне обладнання 20 % Комп'ютери та програмне забезпечення: 33,33 % Двигуни та верстати: 12,5 % Оргтехніка: 20 % Меблі: 12,5 % Пасажирські транспортні засоби: 25 %
Франція	Прямолінійний метод, зменшення залишкової вартості з коригуючим коефіцієнтом (3–4 роки: 1,5; 5–6 років – 2; понад 6 років: 2,5	Будівлі: від 1 до 10 % Обладнання та устаткування (інструментарій): від 5 до 25 % Споруди: від 5 до 10 %
Фінляндія	Прямолінійний метод та зменшення залишкової вартості Подвійна норма для введених нових основних засобів	Будівлі: від 4 до 20 % Машини та обладнання: 25 %
Японія	Прямолінійний метод, зменшення залишкової вартості	Бетонні будівлі: від 21 до 50 років. Металеві будівлі: від 12 до 38 років. Системи електропостачання, опалення та освітлення: 15 років. Транспортні засоби: від 3 до 6 років (залежно від використання). Персональні комп'ютери: 4 роки. Телекомунікації: 6 років. Машини та обладнання: від 3 до 22 років. Патенти: 8 років. Програмне забезпечення: 3 або 5 років

Джерело: [25, с. 125].

Як видно з таблиці 2, в Європі застосовуються лінійний метод, метод зменшення залишку, а за визначеними об'єктами – прискореної амортизації. Європейські країни прагнуть нормативно зменшити термін корисного використання об'єктів основних засобів або делегують це право підприємствам, які для його реалізації залучають відповідних фахівців. Наприклад, у Німеччині дозволяється списання 40 % витрат на придбання нового обладнання в перший рік експлуатації [12, с. 103]. Подібний підхід продиктовано високими темпами оновлення основних засобів та технологічним розвитком через залучення інновацій. В цілому, у Німеччині не передбачено одноманітних методів нарахування амортизації. Як правило, застосовують прямолінійний метод та зменшення залишкової вартості або поєднання цих методів. Визначення терміну служби основних засобів регулює держава, пропонуючи галузеві податкові таблиці. Переоцінка основних засобів не дозволяється.

У Франції амортизація нараховується за трьома основними групами з диференціацією річних норм амортизації у встановлених межах: 1 група (будівельні об'єкти) від 1 до 10 %; 2 група (обладнання та устаткування) від 5 до 25 %; 3 група (споруди) від 5 до 10 %. Підприємствами Франції переважно використовується прямолінійний метод амортизації, без визначення ліквідаційної вартості. Водночас, з метою досягнення стимулюючого ефекту в економіці для забезпечення бажаних змін використовується метод зменшення залишкової вартості (дегресивний). Особливістю використання цього методу є визначення амортизації до останньої залишкової вартості об'єкта та норм амортизації з поправкою на відповідний коефіцієнт залежно від терміну служби об'єкта (3–4 роки – 1,5, 5–6 років – 2, > 6 років – 2,5) [21, с. 152]. Також у Франції використовується прискорена амортизація. Амортизаційна політика підприємств відображається в обліковій політиці та підлягає щорічному перегляду. Фактично, амортизаційна політика має дві складових – облікову та податкову.

Окремо слід згадати Великобританію, яка не входить у Євросоюз. В цій країні на будь-який актив, що має обмежений термін використання, повинна нараховуватися амортизація. До основних засобів зараховують активи, що використовуються підприємством протягом тривалого часового інтервалу та мають відчутну форму. Розподіляється амортизація між звітними періодами за рішеннями адміністрації суб'єкта господарювання. Якщо потрібно переглянути первинний термін використання основного засобу, його недоамортизована вартість списується за новий залишок терміну використання. У випадку старіння основного засобу та відсутності амортизаційних відрахувань на його повне відновлення – його вартість зменшується до відновлюваної вартості, яка в подальшому розподіляється на термін служби основного засобу, що залишився.

У цій країні домінуючим також є лінійний метод амортизації. Відповідно до діючих вимог земля та будівлі повинні періодично переоцінюватися, водночас ринкова вартість для оцінки основних засобів фактично не використовується. Як свідчить практика, британські підприємства можуть нараховувати амортизацію на більшу вартість аніж справедлива.

Т.І. Васюник звертає увагу на пільги, що надаються підприємствам у Великобританії у вигляді норм прискореної амортизації щодо основних засобів, які використовуються для впровадження інновацій. Зокрема, може застосовуватися ставка у 100 % амортизаційних відрахувань за перший рік використання щодо інвестицій у інформаційно-комунікаційні технології, енергозберігаюче обладнання та технології, екологічні виробництва тощо. Для підтримки малих і середніх підприємств застосовується ставка 40 % амортизаційних відрахувань у перший рік використання щодо інвестицій у обладнання та устаткування [10, с. 34]. Дослідник зазначає, що у Великобританії термін амортизації для деяких видів обладнання дозволяється у межах від трьох-чотирьох років до восьми місяців, тому фактичні терміни служби цього обладнання у середньому становлять 12 років [10, с. 34].

Найбільший інтерес в межах нашого дослідження представляє собою досвід Швеції, в якій було запроваджено найбільш ліберальну амортизаційну політику. В роки післявоєнної розбудови (до 1955 року) підприємствам дозволялося списувати вартість машин та обладнання на власний розсуд у перший рік експлуатації. В подальшому були запроваджені норми, за яких вартість машин та обладнання повинна бути повністю списана протягом п'яти років. У кінці року кожен платник податків самостійно обирає варіант, що дозволяє списати більший обсяг амортизації в даному році. В окремих випадках у перші роки освоєння нової техніки застосовується низька норма амортизації, після чого вона значно збільшується. Наприклад, для обладнання з терміном використання до трьох років нараховується амортизація 100 % у перший рік експлуатації [10, с. 35].

На Далекому Сході варто виділити таких промислових лідерів як Китай та Японія. В Китаї підлягають амортизації активи, які належать підприємству понад один рік та використовуються в межах статутної діяльності. З цією метою активи поділені на п'ять груп. Передбачається, що термін корисного використання активу може скорочуватися в разі його швидкого морального старіння. Домінуючим методом нарахування амортизації є традиційний лінійний метод, однак передбачена можливість прискореної амортизації. В Японії до названих вище методів додається можливість спеціального порядку прискореної амортизації до активів вартістю понад 100 млн ієн, що використовуються у екологічних виробництвах. Норми прискореної амортизації становлять від 10 до 50 %. В цій країні дозволено використовувати три способи нарахування амортизації: рівномірний,

зменшеного залишку і виробничий, для устаткування, яке використовується у добувній промисловості [10, с. 34].

Лідером із запровадження інновацій є США, де частка амортизаційних відрахувань становить до 90 % у загальній структурі інвестицій, тому там спостерігається тенденція зі скорочення термінів корисного використання активів через їх швидке моральне старіння та відповідну потребу у своєчасній заміні на нові. Починаючи з 1962 року після реалізації відповідної реформи були скорочені терміни використання основних засобів на 30–40 %. Через сорок років в США відбулася наступна амортизаційна реформа, яка мала на меті стимулювання розширеного відтворення основних засобів малого й середнього бізнесу на інноваційних засадах. Після фінансово-економічної кризи 2007–2008 років уряд США ухвалив закон, за яким корпораціям дозволили у перший рік списувати у вигляді амортизаційних відрахувань 50 % вартості придбаного обладнання, а малому і середньому бізнесу – 100 % [10, с. 34].

Достатньо схожою до США є амортизаційна система Канади. В основу нарахування амортизації покладено метод так званих «кордонів» (обмежень). Канадські підприємці мають право самостійно обирати оптимальний термін експлуатації основних засобів в межах мінімально-максимальних норм амортизаційних відрахувань. Цей метод дозволяє щороку змінювати суму амортизаційних відрахувань до досягнення максимальної норми. В межах зазначеного методу дозволяється списання будь-якої суми амортизаційних нарахувань, якщо вона не перевищує максимально можливу норму. В період зменшення ділової активності підприємства можуть не здійснювати значних відшкодувань об'єктів основних засобів.

Серед відданих на розсуд підприємств загальних підходів, що містять міжнародні принципи, до нарахування амортизації потрібно додати можливість перегляду методу нарахування амортизації у кінці кожного фінансового року. Іншим положенням міжнародної практики є встановлення вартості активів, що амортизуються, виходячи з їх ліквідаційної вартості. Не передбачено МСФЗ обмежень щодо мінімальної вартості активів та термінів їх корисного використання.

Питання забезпечення цільового використання амортизаційних ресурсів нами детально викладено в попередніх публікаціях [41, 42], тому нижче зупинимося на визначенні ролі амортизації серед податкових стимулів.

Достатньо давно у вітчизняній науці та практиці почав переважати, значною мірою запозичений з-за кордону, підхід, що «амортизація відноситься до накладних витрат, яка не включається у собівартість продукції, що виробляється і безпосередньо списується на зменшення прибутку від реалізації» [8, с. 98]. Ставлення до амортизації як різновиду податкової пільги знаходимо у значній кількості публікацій [16, с. 17; 22, с. 79; 23, с. 75; 33, с. 51].

У попередніх наших дослідженнях, як і в межах цієї статті, ми не піддавали критиці таку позицію. Продиктовано це тим, що навіть використання існуючого іноземного досвіду, що містить подібний підхід, вже буде для нас кроком уперед в досягненні стратегічної мети амортизаційної системи на державному рівні. Наша позиція з цієї проблеми значною мірою збігається з поглядами викладеними у працях Н.С. Педченко, Л.А. Лугівської [27], О.М. Панченко, В.Г. Лищенко [26], Ю.В. Гроздева, О.М. Варченко [13]. Однак, будучи послідовними прихильниками заявлених концепцій амортизації (див. рис. 1), вважаємо за доцільне забезпечити дотримання низки взаємопов'язаних рекомендацій.

Перш за все, позитивним є те, що Податковий кодекс України розглядає амортизацію як складову собівартості з відповідними підходами у вітчизняному бухгалтерському обліку, визначає методи нарахування амортизації, узгоджені з іншими елементами амортизаційної системи.

Водночас для забезпечення дієвості амортизаційної системи відповідно до міжнародного досвіду потрібно розширити права суб'єктів господарювання за ключовими елементами амортизаційної політики: зарахування активу до основних засобів, визначення класифікаційних груп таких активів, їх вартості для амортизації, термінів корисного використання, методів нарахування амортизації, випадків припинення нарахування амортизації тощо. Перелічені складові потребують обґрунтування та нормативного закріплення на рівні підприємств, як частина їх облікової політики для визначення прибутку до оподаткування.

З попередньої тези отримуємо висновок про нівелювання потреби у наданні податкових знижок для стимулювання прискореної амортизації завдяки узаконенню права суб'єктів господарювання на самостійне обрання методу нарахування амортизації залежно від потреб власної фінансово-інвестиційної політики та стратегії розвитку в цілому.

Це дозволить наблизити податкову концепцію до фінансової, бухгалтерської до економічної. Усунення суперечностей у практичному плані забезпечить збільшення обсягів власних фінансових ресурсів підприємств для здійснення капітальних інвестицій та інноваційної активності. У розвинених країнах основними джерелами власних коштів для фінансування інвестицій підприємствами є чистий нерозподілений прибуток та амортизаційні відрахування.

Висновки. Таким чином, існуючий стан справ із спрямуванням амортизаційних відрахувань на фінансування поточних потреб підприємств (оборотних активів) суперечить закономірностям кругообігу індивідуального капіталу та не дозволяє відновити основний капітал (основні засоби) на необхідному рівні. Подібна ситуація спричинена неналежним відображенням змісту амортизації у вітчизняному законодавстві різних рівнів, що породжує її сприйняття до засобу зменшення податкових зобов'язань. Економічний зміст

амортизації як джерела капітальних вкладень не повинен змінюватися залежно від способу забезпечення цільового використання цих коштів. Адже амортизаційні відрахування є затратами з погляду економічної (бухгалтерської) концепції та джерелом для інвестування з погляду фінансової концепції.

Однак, для забезпечення всіх функцій (відтворювальної, фінансової, регулюючої) потрібно делегувати максимальні права з визначення норм і методів амортизації на рівень суб'єктів

господарювання. Не повинна бути виключенням і прискорена амортизація, яка втрачає свій сенс у випадку трактування амортизації у контексті класичних підходів до кругообігу індивідуального підприємницького капіталу.

Запропоновані теоретичні підходи, за умови застосування відповідних механізмів [42], збільшать ресурсну базу капітальних інвестицій, у т. ч. на розширене відтворення основних засобів, що у підсумку покращить стан інвестиційної безпеки держави.

4 Список використаних джерел

1. Brabete V., Dragan C. The transition to IFRS: Accounting difficulties concerning the amortization of the noncurrent assets. *Revista Tinerilor Economisti (The Young Economists Journal)*. 2007. Vol. 1. Iss. 9S. URL: <http://econpapers.repec.org/article/aiorteyej>
2. Chang W. N. Effects of tax depreciation rules on firms' investment decisions in an inflationary phase: comparison of net present values in selected OECD countries. *CESifo Working Paper*. 2001. № 528.
3. Radu D., Marius D. Issues related to the accounting treatment of the tangible and intangible assets depreciation. URL: <http://steconomiceuoradea.ro/anale/volume/2011/n2/069.pdf>
4. Samara S. National and International Methods of Fixed Assets Depreciation. URL: <http://feaa.ucv.ro/AUCSSE/0038v2-012.pdf>
5. Fraumeni B. The Measurement of Depreciation in the U.S. National Income and Product Accounts. *Survey of Current Business*. 1997. № 7. pp. 7-23.
6. Zinkeviciene D., Vaisnoraitė G. Factors affecting the choice of tangible fixed asset accounting methods: Theoretical approach. *European Scientific Journal*. 2014. Special Edition. pp. 198–208.
7. Амоша О. І. Інноваційний шлях розвитку України: проблеми і рішення. *Економіст*. 2005. № 6. С. 28-32.
8. Бакай В. Й. Проблема вибору оптимального варіанта методу нарахування амортизації на підприємствах. *Вісник Технологічного університету Поділля. Економічні науки*. 2002. № 5, Ч. 2, Т. 1. С. 135-140.
9. Барановський О. І., Мороз М. О. Інвестиційна складова фінансової безпеки. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2017. Вип. 1. С. 46-59.
10. Васюник Т. І. Амортизаційна політика та її роль у відтворенні основного капіталу національної економіки. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2015. Вип. 15(5). С. 31-34.
11. Гавриловський О. С., Лук'яненко Л. І. Основні шляхи розвитку та вдосконалення амортизаційної політики в Україні. *Економічний аналіз*. 2015. Т. 22, № 1. С. 164-168.
12. Герасименко І., Зубченко В. Роль і місце амортизації у формуванні інвестиційних ресурсів сільськогосподарських підприємств. *Сталій розвиток економіки*. 2016. № 3. С. 103–108.
13. Гроздев Ю. В., Варченко О. М. Амортизаційний фонд як інструмент оновлення ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств. *Економіка та управління АПК*. 2014. № 2. С. 42-46.
14. Дачій Н. В. Механізм реалізації інвестиційної безпеки як системи взаємодії з іншими явищами та процесами. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 10. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/10_2010/3.pdf
15. Дергачова В. В. Аналіз макроекономічних індикаторів економічного зростання України в контексті національної безпеки. *Наукові праці НДФІ*. 2012. Вип. 4. С. 150-158.
16. Дучинська Н. І. Дослідження економічної природи амортизації. *Економічний вісник НГУ*, 2006. № 4. С. 15-21.
17. Кириленко В. І. Інвестиційна складова економічної безпеки: монографія. К.: КНЕУ, 2005. 232 с.
18. Левченко Н. М., Воробйова І. О. Амортизаційна політика як складова стратегії діяльності підприємства. *Інноваційна економіка*. 2014. № 4. С. 102-107.
19. Лоскоріх Г. Л., Петрук О. М., Хвіст В. В. Капітальні інвестиції як базова передумова інвестиційної безпеки держави. *Облік і фінанси*. 2023. № 8. С. 70-83.
20. Мазур А. М., Мазур М. М. Амортизаційна політика: теоретичні аспекти та роль у підвищенні ефективності діяльності суб'єктів підприємництва. *Приазовський економічний вісник*. 2017. Вип. 5(05). С. 294–298.
21. Максимова В. Ф., Черкашина Т. В. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: Навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2014. 238 с.
22. Матвійчук О. А. Роль амортизації в інвестиційному розвитку підприємств. *Формування ринкової економіки: зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана»; редкол.: О. О. Беляєв (відп. ред.) [та ін.]*. Київ: КНЕУ, 2009. Вип. 22. С. 75–80.
23. Мискін Ю. І., Мискіна О. О. Удосконалення концепції амортизаційної політики в Україні. *Проблеми економіки та управління*. 2017. Вип. 4, № 873(5). С. 72-78.
24. Овод Л. В. Стратегічні управлінські рішення у формуванні амортизаційної політики підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. № 6, Т. 1. С. 100-103.

25. Островецький В. І. Амортизаційна політика України в системі інструментів податкового стимулювання інвестиційно-інноваційної активності. *Економічний вісник Донбасу*. 2017. № 2. С. 121-131.
26. Панченко О. М., Лищенко В. Г. Облік відтворення основних засобів в реалізації інноваційної моделі розвитку: зарубіжний досвід і вітчизняна практика. *Сталий розвиток економіки*. 2016. № 2. С. 205-213.
27. Педченко Н. С., Лугівська Л. А. Амортизаційна політика підприємства в контексті реформування податкової системи. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Сер.: Економічні науки*. 2014. № 6. С. 74-84.
28. Петленко Ю. В., Грабенко О. В. Амортизаційна політика та її вплив на інвестиційні процеси в Україні. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*: зб. наук. пр. Кіровоград: КНТУ, 2005. Вип. 7, ч. 1. С. 197-200.
29. Петрук О. М., Хвіст В. В. Поняття та концепції амортизації у функціональних економічних науках. *Ефективна економіка*. 2021. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9142>. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.8.10
30. Петрук О. М., Хвіст В. В. Теоретичні засади амортизаційної політики: стан проблеми та напрями удосконалення. *Економіка, управління та адміністрування*. 2022. № 2(100). С. 76-82.
31. Пилипенко Л. М., Тивончук О. І. Концептуально-методологічні підходи формування амортизаційної політики підприємства та держави. *Modern Economics*. 2018. № 10, С. 82-88.
32. Попова В. Д., Кизима Н. М. Особливості нарахування амортизації та її вплив на відтворення основних засобів. *Молодий вчений*. 2018. № 10(1). С. 374-380.
33. Серебрянський Д. М., Мельничук Г. С. До питання запровадження інвестиційної податкової знижки в Україні. *Фінанси України*. 2012. № 3. С. 45-59.
34. Ситник Л. С. Інвестиційне забезпечення процесів технічного оновлення виробництва: зарубіжний досвід та Україна. *Економіка і організація управління*. 2019. № 3(35). С. 18-29.
35. Стельмашук А. М. Амортизаційний фактор у відтворенні основних засобів переробних підприємств АПК. *Інноваційна економіка*. 2014. № 6. С. 66-72.
36. Ткаленко С. І. Інвестиційна безпека: теорія, методологія, практика: монографія. Чернігів: ЧНТУ, 2018. 286 с.
37. Трачова Д. М. Розвиток амортизаційної політики: обліково-інформаційний аспект: монографія. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 357 с.
38. Трохимчук В. Я. Сутність, складові елементи та проблеми формування амортизаційної політики. Національний університет «Львівська політехніка», 2011. URL: <https://ena.lpnu.ua/bitstream/ntb/16602/1/338-576-577.pdf>
39. Федоренко А. Є. Інноваційно-інвестиційна складова економічної безпеки України: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук. Чернігів, 2015. 21 с.
40. Хвіст В. Формування механізму амортизаційної політики підприємств у контексті посилення інвестиційної безпеки держави. *Економіка, управління та адміністрування*. 2023. № 2(104). С. 199–211.
41. Хвіст В. В. Амортизація як джерело фінансування реновації основних засобів підприємств в сучасних економічних умовах. *Ефективна економіка*. 2021. № 6. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2021/207.pdf
42. Хвіст В. В. Розвиток підходів до підвищення ролі фінансового ринку у забезпеченні інвестиційної безпеки держави. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 22. С. 159-165.
43. Шаповал В. М., Герасименко Т. В., Бондаренко Л. А. Амортизаційна політика: сутність, проблеми, напрями вдосконалення. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2019. № 2. С. 72-80.
44. Шмиголь Н. М., Макієнко Ю. В. Аналіз закордонного досвіду у сфері методів нарахування амортизації. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 5(16). С. 98-105. <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2019-5-16>
45. Щетинін А. І. Політична економія. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2011. 480 с.

4 References

1. Brabete, V., Dragan, C. (2007). The transition to IFRS: Accounting difficulties concerning the amortization of the noncurrent assets. *Revista Tinerilor Economisti (The Young Economists Journal)*, 1(9S). Retrieved from <http://econpapers.repec.org/article/aiorteyej>
2. Chang, W. N. (2001). Effects of tax depreciation rules on firms investment decisions in an inflationary phase: comparison of net present values in selected OECD countries. CESifo Working Paper № 528, Center for Economic Studies and ifo Institute (CESifo), Munich. Retrieved from <https://hdl.handle.net/10419/75885>
3. Radu, D., Marius, D. (2011). Issues related to the accounting treatment of the tangible and intangible assets depreciation. *Annals of Faculty of Economics, University of Oradea, Faculty of Economics*, 1(2), 498-502. Retrieved from <http://steconomiceuoradea.ro/anale/volume/2011/n2/069.pdf>
4. Samara, S. (2010). National and International Methods of Fixed Assets Depreciation. *Annals of University of Craiova – Economic Sciences Series, University of Craiova, Faculty of Economics and Business Administration*, 2(38), 1-6. Retrieved from <http://feaa.ucv.ro/AUCSSE/0038v2-012.pdf>
5. Fraumeni, B. (1997). The Measurement of Depreciation in the U.S. National Income and Product Accounts. *Survey of Current Business*, 7, 7-23.

6. Zinkeviciene, D., Vaisnoraitė, G. (2014). Factors affecting the choice of tangible fixed asset accounting methods: Theoretical approach. *European Scientific Journal*, Special Edition, 198–208.
7. Amosha, O. I. (2005). Innovatsiyni shliakh rozvytku Ukrainy: problemy i rishennia [Innovative way of development of Ukraine: problems and solutions]. *Ekonomist*, 6, 28-32.
8. Bakai, V. Y. (2002). Problema vyboru optymalnoho varianta metodu narakhuvannia amortyzatsii na pidpriemstvakh [The problem of choosing the optimal variant of the method of calculating depreciation at enterprises]. *Visnyk Tekhnolohichnoho universytetu Podillia. Ekonomichni nauky*, 5(2), 135-140.
9. Baranovskyi, O. I., Moroz, M. O. (2017). Investytsiina skladova finansovoi bezpeky [Investment component of financial security]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky*, 1, 46-59.
10. Vasiunyk, T. I. (2015). Amortyzatsiina polityka ta yii rol u vidtvorenni osnovnoho kapitalu natsionalnoi ekonomiky [Depreciation policy and its role in the reproduction of the fixed capital of the national economy]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky*, 15(5), 31-34.
11. Havrylovskiy, O. S., Lukianenko, L. I. (2015). Osnovni shliakhy rozvytku ta vdoskonalennia amortyzatsiinoi polityky v Ukraini [The main ways of development and improvement of depreciation policy in Ukraine]. *Ekonomichnyi analiz*, 22(1), 164-168.
12. Herasymenko, I., Zubchenko, V. (2016). Rol i mistse amortyzatsii u formuvanni investytsiinykh resursiv silskohospodarskykh pidpriemstv [The role and place of depreciation in the formation of investment resources of agricultural enterprises]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, 3, 103–108.
13. Hrozdiev, Yu. V., Varchenko, O. M. (2014). Amortyzatsiinyi fond yak instrument onovlennia resursnoho potentsialu silskohospodarskykh pidpriemstv [Amortization fund as a tool for renewing the resource potential of agricultural enterprises]. *Ekonomika ta upravlinnia APK*, 2, 42-46.
14. Datsii, N. V. (2010). Mekhanizm realizatsii investytsiinoi bezpeky yak systemy vzaiemodii z inshymy yavlyshchamy ta protsesamy [The mechanism of implementation of investment security as a system of interaction with other phenomena and processes]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 10. Retrieved from http://www.investplan.com.ua/pdf/10_2010/3.pdf
15. Derhachova, V. V. (2012). Analiz makroekonomichnykh indyikatoriv ekonomichnoho zrostantia Ukrainy v konteksti natsionalnoi bezpeky [Analysis of macroeconomic indicators of economic growth of Ukraine in the context of national security]. *Naukovi pratsi NDFI*, 4, 150-158.
16. Duchynska, N. I. (2006). Doslidzhennia ekonomichnoi pryrody amortyzatsii [Study of the economic nature of depreciation]. *Ekonomichnyi visnyk NHU*, 4, 15-21.
17. Kyrylenko, V. I. (2005). Investytsiina skladova ekonomichnoi bezpeky [Investment component of economic security]. Kyiv: KNEU.
18. Levchenko, N. M., Vorobiova, I. O. (2014). Amortyzatsiina polityka yak skladova stratehii diialnosti pidpriemstva [Depreciation policy as a component of the company's activity strategy]. *Innovatsiina ekonomika*, 4, 102-107.
19. Petruk, O., Loskorikh, H., Khvist, V. (2023). Kapitalni investytsii yak bazova peredumova investytsiinoi bezpeky derzhavy [Capital Investments as a Basic Prerequisite for the Investment Security of the State]. *Oblik i finansy*, 3(101), 70-83. [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2023-3\(101\)-70-83](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2023-3(101)-70-83)
20. Mazur, A. M., Mazur, M. M. (2017). Amortyzatsiina polityka: teoretychni aspekty ta rol u pidvyshchenni efektyvnosti diialnosti subiektiv pidpriemnytstva [Depreciation policy: theoretical aspects and role in increasing the efficiency of business entities]. *Pryazovskyi ekonomichnyi visnyk*, 5(05), 294–298.
21. Maksimova, V. F., Cherkashyna, T. V. (2014). Bukhhalterskyi oblik u zarubizhnykh krainakh [Accounting in foreign countries]. Odesa: ONEU.
22. Matviichuk, O. A. (2009). Rol amortyzatsii v investytsiinomu rozvytku pidpriemstv [The role of depreciation in the investment development of enterprises]. *Formuvannia rynkovoї ekonomiky*, 22, 75–80.
23. Myskin, Yu. I., Myskina, O. O. (2017). Udoskonalennia kontseptsii amortyzatsiinoi polityky v Ukraini [Improving the concept of depreciation policy in Ukraine]. *Problemy ekonomiky ta upravlinnia*, 4(873), 72-78.
24. Ovod, L. V. (2009). Stratehichni upravlinski rishennia u formuvanni amortyzatsiinoi polityky pidpriemstva [Strategic management decisions in the formation of the company's depreciation policy]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, 6(1), 100-103.
25. Ostrovetskyi, V. I. (2017). Amortyzatsiina polityka Ukrainy v systemi instrumentiv podatkovoho stymuliuвання investytsiino-innovatsiinoi aktyvnosti [Depreciation policy of Ukraine in the system of instruments for tax stimulation of investment and innovation activity]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*, 2, 121-131.
26. Panchenko, O. M., Lyshchenko, V. H. (2016). Oblik vidtvorennia osnovnykh zasobiv v realizatsii innovatsiinoi modeli rozvytku: zarubizhnyi dosvid i vitchyzniana praktyka [Accounting for the reproduction of fixed assets in the implementation of an innovative development model: foreign experience and domestic practice]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, 2, 205-213.
27. Pedchenko, N. S., Luhivska, L. A. (2014). Amortyzatsiina polityka pidpriemstva v konteksti reformuvannia podatkovoi systemy [Depreciation policy of the enterprise in the context of reforming the tax system]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Ser.: Ekonomichni nauky*, 6, 74-84.

28. Petlenko, Yu. V., Hrabenko, O. V. (2005). Amortyzatsiina polityka ta yii vplyv na investytsiini protsesy v Ukraini [Depreciation policy and its impact on investment processes in Ukraine]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, 7(1), 197-200.
29. Petruk, O. M., Khvist, V. V. (2021). Poniattia ta kontseptsii amortyzatsii u funktsionalnykh ekonomichnykh naukakh [Concepts and concepts of depreciation in functional economic sciences]. *Efektivna ekonomika*, 8. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9142>. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.8.10
30. Petruk, O. M., Khvist, V. V. (2022). Teoretychni zasady amortyzatsiinoi polityky: stan problemy ta napriamy udoskonalennia [Theoretical foundations of depreciation policy: state of the problem and directions for improvement]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, 2(100), 76-82.
31. Pylypenko, L. M., Tyvonchuk, O. I. (2018). Kontseptualno-metodolohichni pidkhody formuvannia amortyzatsiinoi polityky pidpriemstva ta derzhavy [Conceptual and methodological approaches to the formation of the amortization policy of the enterprise and the state]. *Modern Economics*, 10, 82-88.
32. Popova, V. D., Kyzyma, N. M. (2018). Osoblyvosti narakhuvannia amortyzatsii ta yii vplyv na vidtvorennia osnovnykh zasobiv [Features of the calculation of depreciation and its effect on the reproduction of fixed assets]. *Molodyi vchenyi*, 10(1), 374-380.
33. Serebrianskyi, D. M., Melnychuk, H. S. (2012). Do pytannia zaprovadzhennia investytsiinoi podatkovoi znyzhky v Ukraini [Regarding the introduction of an investment tax discount in Ukraine]. *Finansy Ukrainy*, 3, 45-59.
34. Sytnyk, L. S. (2019). Investytsiine zabezpechennia protsesiv tekhnichnoho onovlennia vyrobnytstva: zarubizhnyi dosvid ta Ukraina [Investment support for processes of technical renewal of production: foreign experience and Ukraine]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, 3(35), 18-29.
35. Stelmashchuk, A. M. (2014). Amortyzatsiinyi faktor u vidtvorenni osnovnykh zasobiv pererobnykh pidpriemstv APK [Depreciation factor in reproduction of fixed assets of agricultural processing enterprises]. *Innovatsiina ekonomika*, 6, 66-72.
36. Tkalenko, S. I. (2018). Investytsiina bezpeka: teoriia, metodolohiia, praktyka [Investment security: theory, methodology, practice]. Chernihiv: ChNTU.
37. Trachova, D. M. (2018). Rozvytok amortyzatsiinoi polityky: oblikovo-informatsiinyi aspekt [Development of depreciation policy: accounting and information aspect]. Melitopol: Vydavnychii budynok Melitopolskoi miskoi drukarni.
38. Trokhymchuk, V. Ya. (2011). Sutnist, skladovi elementy ta problemy formuvannia amortyzatsiinoi polityky [The essence, constituent elements and problems of the formation of depreciation policy]. *Natsionalnyi universytet «Lvivska politekhnika»*. Retrieved from <https://ena.lpnu.ua/bitstream/ntb/16602/1/338-576-577.pdf>
39. Fedorenko, A. Ye. (2015). Innovatsiino-investytsiina skladova ekonomichnoi bezpeky Ukrainy [Innovation and investment component of economic security of Ukraine] (Dissertation Abstract). Chernihiv.
40. Khvist, V. (2023). Formuvannia mekhanizmu amortyzatsiinoi polityky pidpriemstv u konteksti posylnnia investytsiinoi bezpeky derzhavy [Formation of the mechanism of depreciation policy of enterprises in the context of strengthening the investment security of the state]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, 2(104), 199-211.
41. Khvist, V. V. (2021). Amortyzatsiia yak dzherelo finansuvannia renovatsii osnovnykh zasobiv pidpriemstv v suchasnykh ekonomichnykh umovakh [Depreciation as a source of financing for the renovation of fixed assets of enterprises in modern economic conditions]. *Efektivna ekonomika*, 6. Retrieved from http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2021/207.pdf
42. Khvist, V. V. (2023). Rozvytok pidkhodiv do pidvyshchennia roli finansovoho rynku u zabezpechenni investytsiinoi bezpeky derzhavy [Development of approaches to increasing the role of the financial market in ensuring investment security of the state]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 22, 159-165.
43. Shapoval, V. M., Herasymenko, T. V., Bondarenko, L. A. (2019). Amortyzatsiina polityka: sutnist, problemy, napriamy vdoskonalennia [Depreciation policy: essence, problems, areas of improvement]. *Naukovyi pohliad: ekonomika ta upravlinnia*, 2, 72-80.
44. Shmyhol, N. M., Makienko, Yu. V. (2019). Analiz zakordonnoho dosvidu u sferi metodiv narakhuvannia amortyzatsii [Analysis of foreign experience in the field of depreciation calculation methods]. *Pryazovskiy ekonomichnyi visnyk*, 5(16), 98-105. <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2019-5-16>
45. Shchetynin, A. I. (2011). Politychna ekonomiiia [Political Economy]. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury.